

Det är sannerligen ett långt steg från forna dagars meteorologi till dagens s k vädercentraler. De väderkartor som det tog timmar att tillverka för kan man med hjälp av datortekniken idag projicera på tiondelen av sekunden på ett grafoskop, en bildskärm med tangentbord och elektronisk ljuspenna — den senare till för ev korrigering av kartbilden. Eller också får man — även här med datorns hjälp — bilder av väderläget över våra landområden, fotograferade från amerikanska vädersatelliter.

I början av 70-talet inrättade man regionala vädercentraler i samband med etablerandet av s k Väder 70-systemet. TIFF har besökt Regional vädercentral syd (RVädC S) inom lfc S 1 och vederbörligen imponerats av teknikens under. Denna vädercentral sattes i drift den 2 oktober 1972 av C F10. Centralens uppgift är att förse alla militära förband inom milo S och V med väderinformation. För detta ansvarsfulla värv, speciellt då vad gäller flygvapnet och marinen, har man dygnet-runt-jour

21-tums bildrör, där vädertablån finns. På denna presenteras automatiskt värden för sikt och molnbas på ett 20-tal i förväg bestämda flygbaser. Så snart en observation kommer in eller ett basväder med sikt under 5 km eller en molnbas under 300 m rapporteras går dessa uppgifter genast in på tablån. Så snart en ändring inträffar på någon flygplats markeras detta med ett plustecken vid sidan om uppgifterna. Detta tecken står kvar på tablån tills meteorologen genom att trycka på en tangent talat om att han uppmärksammat förändringen.

Grafoskopet = kartpapperet

Grafoskopet som består av bildskärm, tangentbord och en s k ljuspenna kan sägas motsvara det forna kartpapperet, på vilket meteorologen ritade sina kurvor och diagram. Nu gör han det med hjälp av ljuspennan. Informationen på grafoskopet kan skifta till form och innehåll på många sätt. Man behöver nu ingen manuell s k plottning av väderobservationer. På grafoskopet presenteras sekundsnabbt en karta med tillhörande observationsvärden. Med ljuspennan kan alltså meteorologen korrigera den bilden. Bilderna kan också lagras i ett skivminne och plockas fram när så önskas. Detta möjliggör bl a en uppföljning av förflyttningarna under de senaste 3 eller 6 timmarna.

Science fiction?

NEJ

RVädC

REGIONAL VÄDERCENTRAL

året runt. Man har även att svara för sjöräddnings-, spanings- och incidentberedskapen under icke ordinarie flygövningstid.

Meteorologen behöver sålunda numera inte vara i tjänst på den bas där beredskapsflygplanen står. Den flygande personalen kan ändå få en fullständig väderbriefing.

RVädC S har två datorer till sitt förfogande. En större, som svarar för själva datorbearbetningen, dessutom en mindre dator, som administrerar grafoskopet. Hela programsystemet omfattar 100 000 instruktioner som krävt en arbetsinsats motsvarande 20 kvalificerade programmerare.

Datorn tar hand om alla inkommande meddelanden och identifierar dessutom vad det är för typ av observation, från vilken station den kommer o s v. Datorn kontrollerar, sorterar och redigerar de inströmmande meddelandena, dels för automatisk återutsändning i det nationella och internationella fjärrskriftsutbytet av observationer och dels för lagring i ett skivminne, där alla observationer för de senaste 24 timmarna finns och varifrån man kan hämta fram önskad observation när som helst.

På grund av datorernas snabbhet får meteorologen omgående tillgång till all väderinformation som presenteras överskådligt. För uppföljning av väderet har vakthavande meteorolog ett

Det lila blev DELILA

Delgivningsfunktionen inom RVädC S är förstas synnerligen viktig. Väderabbonenter inom regionen får nödvändig information i behovsanpassad form. Systemet för denna delgivning kallas DELILA. Bakgrunden till namnet är helt enkelt, att när Väder 70-

systemet etablerades inritades alla delsystemen med olika färger, varvid delgivningssystemet fick en lila färg. Det blev nästan automatiskt "det lila = DELILA". Därmed var dopet klart. DELILA sänder nu bilder och intalade kommentarer från vädercentralen till flottiljerna och vissa strilförband inom regionen. För abonnenter med fullständig mottagarutrustning är systemet automatiskt, så tillvida att förbindelsen sändare-mottagare automatiskt kopplas när det är dags för sändning. Vid varje sändning meddelas även nästa sändningstid och när denna stämmer med den inlagrade sändningstiden ser datorn till att förbindelsen knyts.

Man har två sändarutrustningar vid RVädC S, en för de dagliga sändningarna som här talats om och en för extrabeställda sändningar. Vissa strilförband bland kundkretsen liksom en del staber som inte har behov av att ta emot hela sändningsplanen har enklare mottagare, s k blankett-telefax. Där får man bilder genom att abonnenten själv i rätt tid ringer upp vädercentralen på en vanlig telefon ansluten till ATL-nätet. Totalt kan upp till 40 abonnenter samtidigt ta emot RVädC S sändningar. Dessutom kan bilder överföras på vanlig telefon till vissa kunder.

Detta är en satellitbild över Skandinavien. I mitten av bilden ser man södra Sverige och Norge och danska landet. Man kan även se norra delen av brittiska öarna, alltså Skottland. Bilden är tagen med infrarött ljus, vilket ger överlägset bästa resultatet.

Satellitbilder

Bilder från vädersatelliter har under senare år blivit en tämligen viktig informationskälla för vädertjänsten. Vid RVädC S har man även bildmottagare och framkallare för att ta emot bilder från de amerikanska vädersatelliterna, som går på en höjd av ca 145 mil och gör ett varv runt jorden på 1 timme och 55 minuter. Från dessa satelliter kan man ta emot bilder som täcker ett område från Sahara i söder till Nordpolen och från Uralbergen i öster till mitt över Nordatlanten i väster. Dagligen framkallar man ett 20-tal bilder, vilka ger en värdefull information om molnsystemen och deras utbredning.

Detta är synnerligen värdefullt över hav där det vanliga observationsnätet naturligt nog är glest. Bilder tagna med infrarött ljus är särskilt värdefulla eftersom man på dem lättare kan urskilja molnmassorna och tämligen enkelt kan bestämma temperaturen på olika höjder. IR-bilderna är dessutom precis lika användbara nat-tetid.

Ja, detta var några anteckningar om RVädC S och dess resurser. Vädercentralen har hela försvarets högsta beredskap, enligt F 10 informationsblad "Aktuellt". Centralen är bemannad dygnet runt och just härigenom

samt genom att den krigsplacerade personalen till fullo utgörs av fast anställda, fredstjänstgörande vid RVädC S, kan centralen vid ev beredskaps-höjning eller mobilisering mycket snabbt fungera inom totalförsvaret.

Kåwe